Nu we zullen afwachten, wat er uit wordt. In den chaos van het Genootschap woelen thans drie elementen. *Voorerst:* eenige gedemoraliseerde Gereformeerden, die geen moed of kracht meer behielden. *Dan:* de Modernen. En *eindelijk*: de Irenischen.

Nu denken de Modernen dat het uitwerpen der Gereformeerden op *hun* voordeel zal uitloopen. En de Irenischen denken dat *zij* er wol bij zullen spinnen.

En alleen naar die *utiliteits*berekening bepalen beiden hun standpunt.

KUYPER.

Uit de onthomene Kerken.

Wie zou het voor enkele maanden hebben kunnen vermoeden dat te Aalten, in onzen vreedzamen achterhoek, weldra een treurspel als te Leiderdorp zou worden afgespeeld, edoch onder waardiger houding zoowel van de zijde der regeering als der justitie, en daarom met een meer bevredigenden afloop tot nu toe.

Ziehier het vervolg der geschiedenis sedert den vorigen Zondag. Op verzoek van den burgemeester had Ds. Gangel er van afgezien, om Woensdag ll. den jaarlijkschen biddag voor het gewas in de kerk te houden, om acht dagen lang tijd te geven tot kalmeering der gemoederen, in de hoop van in dien tusschentijd een modus vivendi met den ring te kunnen treffen. Dit bleek echter spoedig te vergeefs. Ds. Heezen van Winterswijk verklaarde de beurt van onzen waarden leeraar a. s. Zondag te zullen vervullen. Kerkvoogden besloten nu, in overleg met den Kerkeraad, hoe treurig het ook ware, de kerk a. s. Zondag voor beide predikanten te sluiten, gedurende den ganschen dag, evenals den vorigen rustdag, daar de aanhangers van Ds. Soede en van het Class. Bestuur reeds eenige dagen de kerk dag en nacht bewaakten, om evenals den vorigen Zondag, den Kerkvoogden te beletten, indien zij er zouden willen binnengaan.

Tegen Vrijdag en Zaterdag werd de toestand steeds dreigender. Vrijdagavond kwam een jeugdige vriend den Kerkeraad verwittigen, dat er gevaar bestond voor het leven van onzen geliefden leeraar, daar een van de aanhangers van Ds. Soede onder drie getuigen met verwensching; van zichzelf gezworen had, onzen leeraar, als hij op den kansel kwam, met een revolver te zullen neerschieten, en onmiddellijk daarna een tweede schot door zijn eigen hoofd te zullen jagen, welke zaak natuurlijk onmiddellijk ter kennis van de politie werd gebracht. Zaterdagmiddag bleek dan ook dat regeering en justitie op alle gebeurlijkheden waren voorbereid. Een sterke macht van dragonders en voetvolk rukte ons dorp binnen en bezette verschillende punten, terwijl de pastorie den ganschen nacht door patrouilles werd bewaakt.

Tegen den avond kwamen Z.Ed. de Commissaris des Konings en de Procureur-Generaal uit Arnhem en de Officier van Justitie uit Zutfen in persoon de leiding der politie op zich nemen. Om negen uur werd Ds. Gangel op het raadhuis ontboden voor hen, en door allen zonder onderscheid op de meest heusche wijze bejegend. Na blootlegging van den toestand aan Z.Ew., trachtten genoemde autoriteiten hem te bewegen, om af te zien van het gebruik der kerk, totdat de rechtbank zou hebben beslist, en de beurten alle over te laten aan Ds. Soede en den ring.

Z.Ew. verklaarde dat zulks voor zijn rechtsgevoel reeds onmogelijk was, maar hij ook op die wijze niet mocht beschikken over de aanspraken, die verreweg het meerder deel der gemeente liet gelden op de kerk, en het feitelijk hierop zou neerkomen dat een 600 à 700 gemeenteleden, die tot geen prijs Ds. Soede noch een der ringpredikanten wenschten te hooren, voor wie weet hoeveel maanden verstoken zouden zijn van geregelde godsdienstoefeningen; dat daarvan dus geen sprake kon zijn.

Z.Ew. en de Procureur wezen hem op het gevaar voor zijne veiligheid vanwege de opgewondenheid van een deel der lagere volksklasse; waarop onze leeraar verklaarde zich veilig te weten in de hand zijns Gods, zonder wiens wil geen haar van zijn hoofd zou gekrenkt worden; maar ook dat hij als eerzaam burger toch evenzeer mocht rekenen op de bescherming der wet, en het toch niet aanging bij eene uitnemende rechtsbedeeling als in ons land, zich te laten boycotten als in Ierland door het gepeupel, dat, door anderen daartoe opgezet, de geheele beweging leidde, Z.Ew. wilde de zaak door den rechter zien uitgemaakt, en zeide dat heeren kerkvoogden, als het niet anders kon, tot zoo lang de kerk zouden sluiten. Daarop stelde men voor om Ds. Soede in plaats van Ds. Gangel de morgenbeurt te laten vervullen, en dat deze zich met de middagbeurt zou vergenoegen. Ook dit wilde Z.Ew. toegeven, evenwel onder de volgende waarborgen:

1. Dat de Burgemeester op morgen een proclamatie zou uitvaardigen, dat elke verstoring der godsdienstoefening zou gestraft worden volgens de wet.
2. Dat indien kwaadwilligen na de morgengodsdienstoefening de kerk zouden willen blijven bezetten tot den middag, voor den ringpredikant, zooals men reeds gezegd had, Z.E.A. de kerk zou doen ontruimen.
3. Dat er voldoende politie in de kerk aanwezig zou zijn om elk begin van wanordelijkheid te constateeren.
4. Dat de politie het rechtsbezit van heeren kerkvoogden zouden beschermen, tegen overweldiging der deur door het gepeupel, zooals den vorigen Zondag, wanneer kerkvoogden om half twee ure den predikant binnen de kerk zouden brengen, om een kwartier later de deuren te openen voor het publiek. De procureur-generaal meende dat zulks was partij kiezen voor Ds. Gangel tegen het Class. Bestuur, en dus ongeoorloofd. Z.Ew. wees er op, dat te Leiderdorp één kerkvoogd op vertoon van het sleutelrecht bescherming van politie en huzaren ontving, om den weg voor den ringpredikant tot den kansel te banen, en dit geen partij kiezen werd geacht, waarom het hier dan in een tegenovergesteld geval wel zou zijn, waar alle vijf kerkvoogden niets anders vroegen dan bescherming tegen overweldiging der deur.

Evenwel het bleef er bij; de kerk zou den ganschen dag gesloten blijven. Met eenige zorg zag men den volgenden morgen tegemoet. Ds. Soede had zijn partijgangers aangespoord om reeds zoo vroeg mogelijk te komen, want hij *wilde* en hij *zou* preeken, hij alleen was de wettige predikant der gemeente. Ds. Gangel had al zijne vrienden intijds, reeds den vorigen avond laat en des Zondags morgens laten weten, dat er geen kerk zou zijn, en hun geraden telkuis te blijven om vooral geen reden tot beklag te geven, daar eenige honderden boeren ook ZEw. naar den kansel hadden willen geleiden. Van onze vrienden verscheen er dan ook bijna niemand, men zocht in de verschillende buurten, in groepen, stichting voor zijn hart op eigen gelegenheid.

Om half tien begon het geweld der tegenpartij bij de gesloten kerk, onder allerlei verwenschingen; onmiddellijk liet de officier van justitie door den commandant der troepen het kerkplein ontruimen door het publiek, dat naar alle zijden heenstoof. Er waren namelijk vele honderden partijgangers uit alle omliggende gemeenten gekomen om mede aan het tumult deel te nemen, uit Bredevoort, Winterswijk, Lichtevoorde, Varseveld en Dinxperlo. Alles bleef nu mokkende en wrokkende in de herbergen, totdat door een opzettelijk klokgeluid in den middag, door den koster, wien zulks door Kerkvoogden *verboden* was, het volk met nog grooter woede naar de kerk stroomde. Nieuwe ontruiming van het plein door de militairen. Doch nu trokken een honderd man naar het diaconiearmenhuis bewoond door een 22-tal ouden van dagen, en koelden daar eerst hun wraak door de ruiten in te slaan, en die arme lieden een doodschrik op het lijf te jagen. Daarop ging het tierende en vloekende naar de pastorie; deze was echter reeds afgezet door militairen, terwijl de Commissaris des Konings, de procureur generaal, de officier van justitie, de burgemeester en de commandant zich voor den ingang geposteerd hadden en er een charge gedaan werd op de menigte, die alzoo uiteengedreven werd. Daarop werden de kroegen ontruimd, en bleef het verder den middag en den avond onder sterke bedekking rustig.

Tegen den avond werd door de bemiddeling der autoriteiten deze schikking getroffen met Ds. Soede en de zijnen, dat de kerk zou gesloten blijven tot aan de uitspraak der rechters, en iedere partij op eigen gelegenheid plaats zou zoeken voor zijne godsdienstoefeningen.

Tot op dit oogenblik is alles in rust; een deel der militairen is reeds weder vertrokken.

Openlijke dank komt toe aan de waardige houding der hoogere autoriteiten en hun krachtig optreden, waardoor ongetwijfeld bloedstorting is voorkomen.

De Heere regeert! Hij die het geroep zijner ellendigen verhoort, zal ook dit doen medewerken tot de eere Zijns Naams. Aller broederen hart stroomt over van of en dank. Reeds is er binnen 24 uren voor een duizend gulden ingeteekend voor een noodkerk.

Hoe men diakenen afmaakt!

NEDERHORST-DEN-BERG. Donderdag den 10en Maart 's Avonds te 7 uren, ontving de diaken J. van Veeren van 't Class. Bestuur van Amsterdam, 't bericht, dat hij »involge het inbrengen van onderscheidene bezwarend" voorloopig was *geschorst*, en werd hij tevens gesommeerd, om in de (reeds Dinsdag uitgeschreven) kerkeraadsverg. van Vrijdag den 12 Maart 's middags te 2 uren de kas, enz. over te dragen aan den tweeden diaken.

Toen de heer van Veeren Vrijdag middag ten huize van den predikant, waar de vergadering zou gehouden worden, zich aanmeldde, verscheen de predikant voor een kiertje van de deur, en vroeg hem, of hij zijne stukken bij zich had.

De heer van Veere antwoordde, op de stoep staande, dat hij, aangezien de afgetreden diaken nog geen rekening gedaan had over 't vorige boekjaar, niet in staat was, de kas over te geven. De predikant wilde hem daarop niet binnen laten, vooraleer den kerkeraad daarover gehoord te hebben. Dat de heer van Veeren daarop ging loopen, begrijpt ieder; maar hoe men iemand, die 7 à 8 jaren trouw de gemeente als diaken heeft gediend, zóó onbeleefd kan behandelen, kan iemand, die niet zoo erg synodaal is, niet recht vatten.

Ten vervolge van 't geen door Ds. Karssen uit Nederhorst-den-Berg werd megedeeld, diene 't volgende:

Terwijl Ds. K. in 't Hemeltje sprak en dus de anti-Classicalen van de baan waren, hebben de Classicalen de vrijheid genomen in de kerk in te breken, de sloten van de deuren af te nemen, en daarvoor andere in de plaats te brengen of de deuren te barricadeeren. Wel heeft toen de heer E. van Emmerik bij den Burgemeester daartegen protest ingebracht, maar de daders werden niet genoemd. Dezelfde zonen van Hermandad die Ds. K. en den president-kerkvoogd den toegang weigerden, hadden dit alles zorgvuldig bewaakt. En dit alles ging uit naam van den officier van Justitie.

Met taai geduld werd gedurende den ganschen nacht gewaakt door Classicalen, anti-Classicalen en politie, tot Zondagmorgen te ruim 8½ ure. Hadden de anti-Classicalen geen wacht gehouden, dan zoude wellicht eer het dag was, alles ontsloten zijn, doch daarvoor was geene gelegenheid. Daarop verschenen er drie heeren, die als kerkvoogden de toegangen wilden ontsluiten, maar schrik beving hen toen zij den president-kerkvoogd E. van Emmerik geposteerd zagen met zijne twee getuigen A. Snel en G. van Hilten, en hun troost zochten zij bij den WelEerw. heer A. Veenhuizen. Daarop verscheen een brigadier-majoor, die aan Ds. K. zijne bevelen goed volbracht had en vroeg uit naam van den officier van justitie ingang voor de gemeente, waarop de genoemde kervoogd vroeg een bewijs van zijn macht te zien. Doch er was geene verklaring te geven om zich als vertegenwoordiger van den officier van justitie aan te stellen. Of dit meer voor ontzag dan wel werkelijkheid was, moeten wij betwijfelen. De president-kerkvoogd wilde dan ook aan een wettig gezag onderworpen zijn, na geconstateerd te hebben door zijne getuigen dat hij zich niet aan de politie vergrijpen zoude. Verder vroeg de Burgemeester wie inbreuk gemaakt had op zijn gevoerd beheer. Als deze de namen maar op wilde noemen, dan zou hij bereidvaardig vertrekken.

Verder werd nog aangetoond, dat geene politie in werking treedt, voor en aleer de rechter een vonnis uitgesproken heeft.

Tot ruim negen ure werd gewacht, eer dat de predikant, Kerkeraad en kerkvoogden, geëscorteerd door twee zonen van Hermandad verschenen en, – niet de hoofdingangen — maar een achterdeurtje geopend werd door den heer F. Collen, waarvan door den heer C. van Emmerik onder getuigen nota werd genomen. Toen deze heeren en de kerkelijke beambten ter plaatse waren, werd 't zelfde achterdeurtje voor de gemeente geopend, die trouwens maar slecht vertegenwoordigd was.

Gedurende de godsdienstoefening hielden 4 politiemannen de wacht van binnen, en 2 buiten de kerk, wat trouwens geheel onnoodig bleek, want de orde werd, ook volgens 't getuigenis van den Burgemeester, geen enkel oogenblik gestoord.

Bij 't verlaten van 't kerkgebouw werd door den heer C. van Emmerik op gelijke wijze tegen het sluiten geprotesteerd.

De rust werd gedurende den ganschen dag niet verstoord, wat bij zulk een onnoodig optreden der politie genoeg verwondering baart en ons tot dankbaarheid aan den Heere stemt.

WAGENINGEN, 13 Maart. Heden avond vervoegde zich Ds. Eisma van Bennekom aan het kerkgebouw alhier, om zijn vacaturebeurt waar te nemen. De ring had echter, na de reformatie te Bennekom, verandering in de vacaturebeurten gemaakt, zonder er Ds. Eisma in te kennen of kennis van te geven. Ook op het verzoek van den kerkeraad te Bennekom, om als wettige opzieners erkend te worden, gelijk hij erkent als kerken die van het Synodaal juk verlost zijn, of die nog worstelen om van dat juk verlost te worden, en dus geen historische banden met de genabuurde kerken verbroken heeft, was door den Kerkeraad van Wageningen niet geantwoord. Ds. Eisma, die niet wetende of hij verwacht werd of niet, kwam; maar werd tot teleurstelling en droefheid van velen afgewezen, die het kerkgebouw weer verlieten, toen Ds. Roth den kansel beklom, die hier een alles behalve gewild prediker is. De Classicalen van Arnhem mogen zulchen bij de trouw aan hen bewezen, door onzen kerkeraad met name door Ds. Roth. Maar, als de geruchten waar zijn, juicht de kerkeraad alhier niet over de heerschzuchtige handelingen van het Class. Bestuur van Arnhem. De diaconie alhier heeft een kapitaal van *f* 20.000 op het Grootboek staan en verzocht aan genoemd bestuur, dat te mogen lichten, om daarvoor een hypotheek te nemen op een pand ter waarde van *f* 70.000. Dat gaf meer rente en was wel noodig daar de inkomsten niet vermeederen, terwijl Ds. Roth steeds preekt voor een kleine schare, soms minder dan 15 personen uitmakende. Het Class. Best. gevaar vreezend voor zijn koninkrijk, weigerde, zegt men en dat van zulk een vriendelijk collegie dat Ds. Eisma volstrekt niet bemoeilijkt zou hebben om zijn gaan naar het Geref. congres, maar den vorigen uitnemenden leeraar van Renkum, Ds. Boonstra in zijn gaan naar Oud-Aiblas zoo bond, dat hij zijn stukken niet krijgen kon, tenzij hij eerst onderdanigen dienaar speelde en (zwart op wit) verk'aarde geen belofte te hebben gedaan om de Synode af te zweren.

De dagbladen hebben ons bericht, dat het Classikaal Bestuur van Harderwijk, vroeger zoo zeer geacht door gehechtheid aan Gods Woord, en de leer der vaderen, thans in Synodalen geest handelend is opgetreden. Dit is geschied na uitbanning dier leden, welke Gods getuigenis boven regelementen stelden. De meerderheid der Leden is nu volbloed Synodaal, al zijn daar Leeraars onder, vroeger met eere genoemd onder de Orthodoxen. Toch is het noodig te weten, dat er nog drie Leden in het Bestuur zitting hebben, die niet mede bewilligen in den raad der Synodalen.

Het zijn de Ouderlingen: *Van Bruggen* uit *Hattem*, *Van Norel* en *Westerink* uit *Elburg*. Deze toch hebben zich steeds verzet tegen de handelingen van hen, die Broeders uitbannen en onderdrukken, en zijn we goed ingelicht, dan hebben ze plan daarin te volharden. Als men dus leest, dat het tegenwoordig Classicaal Bestuur van *Harderwijk* helaas! onderdanige dienaar werd van de Synode, dan wete men, dat dit thans bestaat uit vijf predikanten, die de woorden der Schrift: »Spreekt alzoo, en doet alzoo!" alleen voor de eerste helft opvolgen. Orthox preeken, dat gaat nog zoo wat, orthodox handelen, schijnt overbodig bij hen.

Deze vijf heeren (1) hebben dan nu de koe bij de horens gevat; en toch zijn er een paar onder, die schoorvoetend medegaan; daartoe gedrongen door één der leden, die waarschijnlijk eerstdaags wegens Synodalen ijver zal gedecoreerd worden worden.

Van harte wenschen en bidden vele Veluwnaars, dat de drie genoemde Ouderlingen verder kracht en vrijmoedigheid ontvangen; opdat ze niet luisteren naar het gefluit van den listigen vogelaar; noch zich laten verschrikken door hem, die thans in 't Classikaal Bestuur het hoogste woord voert, en door onbeschofte uitvallen elk zoekt te overbluffen. De treurige tooneelen te Nijkerk, komen voor rekening van predikanten, die hun eigen Kerkeraad grieptig aandaagden; en van de mannen, die verblijd waren, toen verraders hun gelegenheid gaven de Nijkerker Broeders te vervolgen. Maar . . . . God regeert!

VELUANUS.

(1) De zesde plaats is vacant

Ingezonden Stukken.

Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie.

Mijnheer de Redacteur!

Gelezen hebbende het ingezonden stukje uit Huizen, voorkomende in *de Heraut* van den 6 dezer, zien Kerkvoogden der Herv. gemeente alhier zich gedrongen het volgende in *de Heraut* te plaatsen.

Kerkvoogden hebben zich ten hoogste verwonderd over de verregaande onbeschaamdheid van dien »*bestendigen lezer*", die zich niet ontziet om de waarheid zoozeer in het aangezicht te slaan, en daarvoor een weekblad uitkiest, dat zulk een strijd voert, om waarheid en recht tegen leugen en onrecht te verdedigen.

De inzender beschuldigt Kerkvoogden als zouden zij den heer Karsen gelast hebben om niet meer met Gods volk om te gaan.

Als hij alvorens te schrijven den heer Karsen geraadpleegt had, zoude hij er verre van af zijn geweest, zulke leugentaal te doen plaatsen.

't Is wel een bewijs, dunkt ons, dat hij de Christelijke liefde op het oogenblik dat hij zijn stukje schreef, geheel heeft gemist; en wellicht heeft hij deze liefde nooit bezeten.

Waarom schiet deze lasteraar zijne pijlen uit de duisternis, en waarom voorziet hij zijn geschrijf niet, zooals een eerlijk man betaamt, van zijne naamteekening?

U bij voorbaat dankzeggende voor de opname dezer regelen, hebben wij de eer met de meeste hoogachting te zijn

UEd. dw. dienaren,
D. KOS Lz., *Voorz.*
P. S. VERWELIUS, *Secr.*

Hoogeachte Redactie!

Mag ik beleefd voor deze weinige regelen opname in *de Heraut* verzoeken.

Ik wenschte in den tegenwoordigen kerkelijken strijd de aandacht van het daarin mede levend publiek ernstig te bepalen bij »de Broederkring, broederlijke samensprekingen over de reformatie der Kerken," blaadjes, uitgegeven bij A. Jongbloed te Leeuwarden.

De een zegt: »Ik ben van hen die het Synodale juk afwerpen." De andere: »En ik van hen die dat ongeoorloofd achten." — Een derde: »En ik van geen van beide." Aan deze verschillende denkbeelden verbinden zich bij de geloovige gemeente *geliefde namen*, en zoo ontwikkelt zich eene spraakverwarring, die ernstig dreigt de *reformatie der kerken* te doen ontaarden in *partijstrijd*. Helaas, de geschiedenis is daar, om aan te toonen hoe lichtelijk onder menschen, ook onder geloovige menschen, die *heillooze* overstap wordt gedaan.

Te midden dier spraakverwarring laat »de broederkring" dominee A. en doctor B. en hunne denkbeelden rusten *en geeft eene seriteuse, maar voor den ernstigen lezer begrijpelijke, aan eenzijdigheid gespeende, studie, van hetgeen Gods Woord, de Bijbel, van de Kerk van Christus zegt.*

»Gij zijt van Christus" is het motto eener zeer lezenswaardige leerrede van Ds J. C. Sikkel te Hijlaard. En immers, zal de reformatie der kerken zijn naar Gods wil, dan zal de *wortel Davids* ook de wortel dier reformatie moeten zijn.

Ik ben daarom zoo vrij, de aandacht te vestigen op genoemde blaadjes en ook op de leerrede boven vermeld.

Ik hoop van de welwillendheid uwer geachte redactie, dat mijne regelen niet al te onbeduidend voor opname mogen worden geacht en betuig bij voorbaat daarvoor mijn dank,

Met de meeste hoogachting,
Een bestendig Lezer.

O. 8 Maart 1887.

Kerkelijke Berichten.

Zestal.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

Weesp. L. J. van Apeldoorn te IJlst, H. Hoekstra te Utrecht, A. Renier te Elspeet, T. J. Ringeling te Krimpen aan de Lek, G. Ringnalda te Utrecht en W. Ringnalda te Harmelen.

Franeker: J. Herderschee te Borkelo, J. W. Hoogstraten te Edam, B. W. Colenbaander te Herwen H. K. S. P. Begeman te Wittmarsum, J. F. L. Muller te Assendelft en A. Wijn te Oldeholtpade.

Drietal.

NEDERDUITSCH GEREFORMEERDE KERKEN.

Zwartsluis: Fernhout te Tzum, Klomp te 's-Graveland en Bouman te de Meern.

Tweetal.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

IJsselmuiden c. a.: E. C. Gravemeijer te Oosthem c. a. en J. Vonk te Oldebroek.

Dalfsen: Antink te Almen en Vermeer te Zwolle.

Toezegging van Beroep.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

Hoornsterzwaag c. a., P. van Binnendijk, cand. te Utrecht.

Beroepen.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

Dinteloord c. a., C. Bouthoorn te Sprang.
Tholen, T. J. Ringeling te Krimpen aan de Lek.
Elburg, C. P. N. Pikaar te Overschie.
Zutfen, P. J. Romeijn P.Az. te Zierikzee.
Warns en Scharl, C. R. Rijnenberg te Damwoude (cl. Dokkum).
Putten (Veluwe), E. B. Gunning te Zetten.
Valkenburg (cl. Leiden), B. J. van Heijningen te Heerjansdam.
Kats (Noord-Beveland), E. Loen, te Grijpskerke.
Huisen en Malburgen (cl. Nijmegen), J. Th. J. van Goens te Driehuizen en Zuid-Schermer (cl. Alkmaar).
Oude-mirdum c. a. E. J. Homoet, te Oldeboorn.
Herwijnen, H. ten Kate, te Wapenvelde.
Heinkenszand, P. van Binnendijk, cand. te Utrecht.

Aangenomen.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

Terborg, J. J. Oudegeest te Boxtel.

CHR. GER. KERK.

Hijken, H. Siertsema, cand. te Kampen.

Bedankt.

NEDERLANDSCH HERV. KERKGENOOTSCHAP.

Hedel, C. P. N. Pikaar te Overschie.
Middelburg, G. J. Barger te Driebergen.
Harderwijk, E. A. Lasonder te Oosterwolde (bij Elburg).
Wouterswoude, J. Hoekstra te Burum en Munnekezijl.
Pretoria c. a. plaatsen in Zuid-Afrika E. W. Heinecken te 's-Hage
Helenaveen, A. E. L. W. Römer te Buurmalsm (cl. Tiel).
Marken, J. C. K. Nonhebel te Woudrichem.
Tjerkgaast en St.-Nicolaasga, J. Rijnenberg te Ternaard.
Ijzendoorn (cl. Tiel, J. G. Bruining te Workum.

CHR. GER. KERK.

Westzaan, H. Siertsema, cand. te Kampen.

Advertentiën.

VERSCHENEN:

Kort verhaal van de schorsing van Ds. WINCKEL en twee Kerkeraadsleden te Oudewater.

Uitgegeven voor rekening van den Schrijver ten voordeele van de armen der Geref. Kerk (doleerende) aldaar en verkrijgbaar gesteld tegen toezendtng van **25 Cent**, bij E. C. RAHMS, Boekh. te Oudewater. (146)

De Amsterdamsche Kerkbode

OFFICIEEL ORGAAN

van de Nederduitsche Goreform. Kerk (doleerende),

verschijnt des Zaterdags. Elk nommer bevat 8 tot 12 bladz. gr. kwarto druks en kost per jaar **EEN GULDEN**: franco per post door het geheele rijk **25 Cents** meer. Inhoud van No. 1—6: Officieele Mededeelingen. — KUYPER, »Waarom bleeft gij zitten tusschen de stallingen?" — Voor Kinderen. — KUYPER, »Want hij is heftig!" — Uit Afrika. — Uit Amerika. — B. VAN SCHELVEN, »Om de discipelen af te trekken achter zich'" — N. A. DE GAAY FORTMAN, Brieven. — KUYPER, » Het is te veel voor u!'. — Vonnis van het Classicaal Bestuur van Amsterdam, doende wat des Kerkeraads is, in de Ned. Herv. Gemeente te Amsterdam, contra Dr. F. L Rutgers. — Provisioneele regeling van de werkzaamheden van de Dienaren des Woords, de Ouderlingen en de Diakenen der Ned Ger. Kerk te Amsterdam (doleerende), door den Kerkeraad vastgesteld 16 Dec. 1886. — KUYPER, »Juda, gij zijt het." — KUYPER, De bevestiging van de nieuwverkoren Opzieners en Armverzorgers — B. VAN SCHELVEN, »Het Huis mijns Vaders." — Gereformeerde Praatjes. — KUYPER, »Een slang aan den weg." — KUYPER, Mededeelingen. — Uit den vreemde. — Berichten uit de ontkomene Kerken. — KUYPER. »Dan geeft schoone woorden." — Kerkenordening gesteld in de Nationale Synode der Gereformeerde Kerken, te zamen beroepen en gehouden binnen Dordrecht in de jaren 1618 en 1619.

Advertentiën

VOOR DE

AMSTERDAMSCHE KERKBODE,

tot en met **Vrijdag** ontvangen, vinden zekerheid voor de plaatsing.

5 CENTS PER REGEL 5

groote letters naar plaatsruimte.

Abonnementen en Advertentiën worden alleen aangenomen ten kantore van de *Amsterdamsche Kerkbode*, lokaal **de Brakke Grond**, *Amsterdam*, en bij de gewone Rondbrengers. Abonnementen als ook de Advertentiën beneden 20 regels *bij vooruitbetaling* te voldoen.

COLPORTEURS buiten Amsterdam kunnen geplaatst worden.

Het begin van de Reformatie der Geref. Kerk te Klundert.

DOOR

A. VAN VEELO, *V. D. M. te Klundert.*

Prijs 30 Cents.

Het Godslam geslacht.

Dertigj Lijdenspreeken door A. VAN VEELO, *V. D. M. te Klundert.* Prijs ingen. *f* 3.—, geb. in stempelband *f* 3.60.

Verkrijgbaar bij alle soliede Boekhandelaren en na toezending van het bedrag per postwissel, geschiedt de zending *franco* door den Uitgever J. VISSERS, te *Klundert.*

Bij R. M. SMITS te *Middelburg* is verschenen:

Openbare Brief

van het **Classicaal Bestuur** van **Middelburg** aan Ds. P. J. W. KLAARHAMER, Predikant te *Middelburg*, gevolgd door een schrijven aan de **Ned. Herv. Gemeenten in de Classis.**

Prijs **15** Cents.

Deze zeer belangrijke Brochure is niet alleen van plaatselijk belang, doch zeer lezenswaardig voor ieder Gemeentelid.

Heden verscheen bij den Uitgever **W. BOEKHOVEN**, te **Sommelsdijk**:

OPEN SCHRIJVEN

AAN

Prof. Dr. Ph. J. HOEDEMAKER,

IN BETREKKING TOT

de Reformatie der Kerken,

DOOR

G. G. GIJBEN.

Prijs 20 Cent.

Bij iederen Boekhandelaar te ontbieden en tegen inzending van 20 Cent wordt hetzelve franco toegezonden door den Uitgever.

Vrije Universiteit.

»Zij hebben belogen
in leugen"
Ps. 65 : 56.

Ten vervolge op mijn vorig schrijven zij het mij nu vergund eenige mededeelingen te doen van eigen ervaringen, om mijne bewering te staven, dat de Vrije Universiteit, tegen alle verdrukking en vijandschap in, hoe langer hoe meer hartelijke belangstelling en gewaardeerden steun vindt bij de liefhebbers van den Naam des Heeren en zijne gerechtigheid en waarheid.

Laat mij dan mogen beginnen met *Amsterdam*.

Niet omdat Amsterdam nu juist zoo uitmunt boven alle andere plaatsen in ons Vaderland, want, ofschoon de hoofdstad lang niet ten achteren staat, zijn er toch enkele veel kleinere, ook wel zeer kleine gemeenten, die het, in evenredigheid, van haar winnen in het bieden van steun aan onze stichting.

Maar Amsterdam was in 1886 het brandpunt van den kerkelijken strijd, dáár is de V. U. ontstaan en thans gevestigd; dáár wonen de mannen, welke te treffen, het allermeest en allereerst de toeleg der tegenstanders was.

Van Amsterdam uit zou, zoo dacht men, de ondergang onzer stichting een aanvang nemen en zij zou een stoot ontvangen, die nawerken zou door het geheele land.

Ja, zij *had* daar reeds dien stoot ontvangen, zoo juichte men in bedroevend leedvermaak.

»In Amsterdam," zoo schreef een zeker Geldersch weekblad, welks informatiën in den regel zich niet door betrouwbaarheid kenmerken, »hadden al een driehonderdtal leden en begunstigers bedankt." Misschien rekende men reeds uit, dat, daar de hoofdstad een elfde gedeelte der bevolking bevat en aan haar allicht een zesde gedeelte der kracht kon worden toegekend, de invloed der V. U. ook wel in die mate door het geheele land zou zijn verminderd.

Ook »deftige" burgers kwamen saam, om op verzinselen te peinzen, die misschien minder aan snood bedoelen, dan wel aan verstandsverbijstering op sommige punten zijn toe te schrijven. Doch hoe ook, men kwam er mede ter markt, ten einde den mannen der V. U. (waarvan eenige tevens kerkvoogden waren) in het publiek niet meer of minder ten laste te leggen, dan dat zij met de Roomschen in onderhandeling waren geweest over den verkoop van de Nieuwe kerk voor een millioen guldens, en daarbij nog een andere, een nieuw te bouwen kerk op den koop toe.

Het *millioentje* zou dan in de kas van de Vereeniging voor H. O. op Geref. Gronds'ag moeten vloeien, en zoo zou de reeds stervende V. U., die het anders onmogelijk lang meer houden kon, weer op de been geholpen worden. Nu dit door tijdige ontdekking mislukte, was haar einde wel te voorzien.

Mocht er bij hen, die al dit booze en leugenachtige bestonden, nog éénig besef van waarheid, waardigheid en betamelijkheid sluimeren, dan zal de tijd wel komen, indien misschien bij sommigen hunner althans die tijd niet reeds gekomen is, dat zij zich ten zeerste zullen gaan schamen over deze gepleegde ongerechtigheden.

Och, of bij ons gebed voor hen mocht gevonden worden »dat God hun te eeniger tijd bekeering gave tot erkentenis der waarheid; en zij wederom ontwaken mochten uit den strik des duivels, onder welken zij gevangen waren tot zijnen. wil."

Een volgenden keer hoop ik, dat het mij vergund zal zijn, eenige mededeelingen van meer verblijdenden aard te doen, om te doen opmerken, hoe de Heere zijn werk doorzet, ondanks de oneerlijke, ja schandelijke middelen, waarvan de tegenstanders zich bedienen, om zijn werk te verstoren.

W. KUHLER Wzn.,
Lid der Commissie tot Vermeerdering der Inkomsten.

In dank ontvangen:

Voor de Vereeniging:

Aan contributiën: door het Loc.-Comité te Amsterdam *f* 35.40; door het Loc.-Comité te Utrecht *f* 83; door den heer G. J. v. Goor te Kampen *f* 15; door Ds. A. Jonker te Hommerts *f* 28.50; door den heer J. Verhorst te Nieuwkoop *f* 3, en van Geb. Z. *f* 3, samen *f* 6; door den heer W. L. Vogelesang te Zaandam *f* 4.50; aan collecten: door Ds. B. van Schelven bij een spreekbeurt te Utrecht *f* 17.37; aan schenkingen: door den bode Fisscher van de Wed. J. B. *f* 1; gevonden bij de collecte in de Jacobikerk *f* 5; van mej. J. H. Pen te Kalenberg bij Oldemark *f* 5, en voor de doleerende kerk *f* 5, samen *f* 10; door de Vereeniging »Vrienden der Waarheid" te 's-Hage, gevonden onder de collecte bij de samenkomst op 10 Maart *f* 2.50; door den heer M. Boonstra van N. N. uit Wijckel *f* 5; door den heer J. A. Peters te Zetten, een dankoffer *f* 2.50; door den heer J. C. Fabius te Delft, van A. O. *f* 2.50, uit een busje van C. D. v. E. *f* 1.17½, samen *f* 3.67½; door den Ned. Geref. Kerkeraad te Maassluis, gecollecteerd onder de prediking van Ds. Woudstra *f* 8.50; door den heer C. Berkouwer te Barendrecht, bijeengebracht op Zondagavond-bijeenkomsten *f* 7.28; door den heer H. Oderkerk te 's-Graveland van de Zondagsschoolkinderen *f* 4.50; door den heer R. Fuik te Leiden van A. B. te L. *f* 1; uit Leiden van L. en eenige vrienden *f* 5; van de Redactie van »de Hoop" *f* 17.65.

Voor de Bibliotheek:

Van A. V. S. te N. Appelius »Aanmerkingen"

Voor de Medische Faculteit:

Door 't Loc.-Comité te Utrecht *f* 16.

Voor het Studiefonds:

Bij Prof. Dr. A. H. de Hartog ingekomen: door den heer J. A. Peters te Zetten *f* 1; door de Vereen. »Vrienden der Waarheid" te 's-Hage, uit de collecte van 7 Maart *f* 2.50, en uit de collecte van 1 Maart *f* 1, samen *f* 3.50; van D. G. M. te W. *f* 10; door Ds. D. J. Karssen, gecollecteerd bij eene spreekbeurt te Nederhort-den Berg *f* 21.50.

S. J. SEEFAT, *Penningmeester.*
Lijnbaansgracht 248.

SCHOTSCHE ZENDINGSKERK.

GODSDIENSTOEFENING.

Zondagmorgen, 10 uur, W. Baron VAN DOORN VAN WESTCAPELLE.
Zondagavond, 6 uur, W. Baron VAN DOORN VAN WESTCAPELLE.
Dinsdagavond 8 uur, H. J. HARTGERINK, Pred. te Monnickendam, Bidstond voor Israël.
Woensdagavond, 8 uur, Vergadering met de Proselieten.
Vrijdagavond, 8 uur, Vergadering met de leden der Afd. Amsterdam van de Nederlandsche Vereeniging voor Israël en Hierosolyma-Capta.

WERVING VOOR OOST-INDIË.

VOOR **Nederlanders** { **Handgeld bij zes-jarige verbintenis** *f* **300.**
Aanbrengpremie . . . . . „ 10.

Zij die zich willen verbinden moeten zich aanmelden bij een der Plaatselijke of Garnizoens-Commandanten of bij den Commandant van het Werfdépôt.

Inlichtingen kunnen gevraagd worden aan alle Burgemeesters en, *ongefrankeerd*, aan het Dept. van Koloniën. Zij worden *kosteloos* gegeven.

GEDRUK TER KON. NEDERL. STOOMDRUKKERIJ WARMOESSTRAAT, 106, AMSTERDAM.